

คุณสรวิทย์ จิราพันธ์

ผู้จัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูศรีสะเกษ จำกัด
นักสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี 2556

ครู เป็นอาชีพที่หลายคนยกย่องให้เกียรติ แต่ก็มีอีกหลายคน ที่กล่าวว่า เป็นอาชีพที่มีหนี้มากกลุ่มหนึ่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ก็เช่นกัน ถูกมองว่าเป็นสหกรณ์กู้ทรัพย์มากกว่าออมทรัพย์ “FSCT NEWS” จึงได้บุกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูศรีสะเกษ จำกัด หนึ่งในสมาชิกชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อสัมภาษณ์คุณสรวิทย์ จิราพันธ์ ผู้จัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูศรีสะเกษ จำกัด ซึ่งท่านได้รับรางวัลนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี 2556 จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในงานประกาศเกียรติคุณนักสหกรณ์ที่มีคุณค่าในปีที่ผ่านมา และเรามาฟังมุมมองแง่คิด และแนวทางบริหารงานของท่านที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์ครูที่นั่นหมดหนี้ มีคุณภาพชีวิต มีความเป็นอยู่ที่ดี และอยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีกันค่ะ

ท่านมีแนวทางการบริหารงานสหกรณ์อย่างไรบ้าง

ผมบริหารงานโดยยึดแนวทางตามหลักการสหกรณ์สากล 7 ประการ **พึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด** โดยระดมทุนภายในของสหกรณ์คือ **หุ้น และเงินรับฝากจากสมาชิกไม่รับสมาชิกสมทบ** เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากที่สุด ให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายตามความจำเป็นและก่อประโยชน์ได้ทุกระยะไม่ให้ขาดสนทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยคำนึงถึงเงินทุนของสหกรณ์ และความสามารถในการส่งชำระของสมาชิก และมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกหลากหลาย และรองรับเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรมให้สามารถปลดเปลื้องหนี้สินได้ และยังมีเหลือตกแก่ทายาทตามสมควร

แนวทางในการระดมทุนของสหกรณ์

สมาชิกต้องถือหุ้นรายเดือนในอัตราร้อยละ 8 ของเงินเดือน และต้องออมก่อนกู้ เช่น เป็นสมาชิกส่งค่าหุ้นได้ 12 เดือนจึงกู้สามัญได้ ส่งค่าหุ้นครบ 36 เดือนจึงกู้พิเศษได้ เมื่อกู้สามัญต้องมีหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 - 48 ของเงินกู้ เมื่อกู้พิเศษต้องมีหุ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 - 38 ของเงินกู้ บางปีจัดให้มีโครงการซื้อหุ้นลุ้นโชคด้วยและกำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องมีบัญชีเงินฝาก และโอนเงินกู้สามัญ/พิเศษ เงินค้างจ่าย เงินสวัสดิการต่าง ๆ และเงินปันผลเฉลี่ยคืนเข้าบัญชีเงินฝากสหกรณ์ของสมาชิก

สหกรณ์มีกิจกรรมอะไรบ้างที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก

มีโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการประชุมสัมมนาสมาชิกตามหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของสมาชิก เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะ เพิ่มความรู้ความสามารถ เพิ่มรายได้ของสมาชิก สหกรณ์จะจัดงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายเป็นประจำทุกปี โครงการเหล่านี้ช่วยผลักดันให้สมาชิกมีเงินตอบแทน เงินวิทยฐานะ เงินประจำตำแหน่ง และเงินเดือนอย่างเหมาะสมมากขึ้น ได้รับความเป็นธรรมในการประกอบวิชาชีพและยังมีงบประมาณสำหรับโครงการประชุมสัมมนาสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ทุกกลุ่มทุกคนในรอบปี เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนหรือวิชาชีพของสมาชิก สามารถช่วยลดรายจ่ายของสมาชิก และมีค่าตอบแทนให้สมาชิกเป็นการเสริมรายได้อีกทางหนึ่ง สร้างความภาคภูมิใจในองค์กรของตนเอง และสมาชิกได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ จากการที่คณะวิทยากรของสหกรณ์มาร่วมพบปะตามโครงการนี้ด้วย

นอกจากนี้ สหกรณ์มีสวัสดิการให้เปล่าสำหรับสมาชิกที่อยู่กับสหกรณ์มานาน สมาชิกเกษียณอายุงาน และสมาชิกถึงแก่กรรม รวมทั้งจัดให้มีการฌาปนกิจสงเคราะห์จนเพียงพอให้สามารถปลดเปลื้องหนี้สินของสมาชิกได้หมดสิ้น และยังมีเหลือตกทอดแก่ทายาท และมีเงินให้กู้ยืมเพื่อการอันจำเป็นและก่อประโยชน์ ทำให้สมาชิกมีเงินใช้จ่ายทุกระยะไม่ขาดสนสร้างฐานะได้ และอยู่อย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรี เน้นส่งเสริมการออมของสมาชิก

ทักคิดว่า สอ.ครุศรีสะเกษ จก. ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก

ผมถือว่าประสบความสำเร็จพอสมควรครับ ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิต สมาชิกได้ขับเคลื่อนผ่านแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และจัดสวัสดิการให้หลากหลาย อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ยังทำได้ตามฐานานุรูปของสหกรณ์ซึ่งต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอีก

ในมุมมองของท่านคิดว่าขบวนการสหกรณ์ในปัจจุบันควรมีการพัฒนาอย่างไร

สำหรับสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ ควรพัฒนารูปแบบการรวมตัวหรือรวมกลุ่มกันจากปัจจุบันที่มีเป็น “ชมรมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคต่าง ๆ” เป็น “ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ภาคต่าง ๆ” แทน ซึ่งเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มกันตามที่มีกฎหมายรองรับ ส่วนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยนั้น ควรมีองค์กรในระดับจังหวัดซึ่งมีตัวแทนของสหกรณ์ทุกประเภทเป็นคณะกรรมการ ทำนองเดียวกันกับสันนิบาตสหกรณ์ในระดับประเทศ

ท้ายนี้อยากให้ฝากข้อคิดให้ชาวสหกรณ์นำไปเป็นแนวทางในการบริหารงาน

สหกรณ์ควรสรุปบทเรียนจากปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางป้องกันอย่างจริงจัง เช่น ปัญหาแชร์ ลอตเตอรี่ และการฝากเงินกับสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น จำกัด ซึ่งเกิดจากความต้องการกำไรจากการลงทุนมากเกินไป (รวมทั้งผลประโยชน์ที่เสนอเพิ่มเติม) ทั้งที่บางแห่งไม่มีเงินของตนเองจะนำไปลงทุน การดำเนินการไม่ได้พิจารณาอย่างรอบคอบเท่าที่ควร ถึงคุณสมบัติและความสามารถของคู่สัญญาไม่ได้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด เช่น การประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขอความเห็นชอบจาก คพช. ก่อน และการมีหลักประกัน หรือการปรึกษาหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน ควรป้องกันปัญหาโดยการดำเนินการอย่างรอบคอบในการลงทุนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เป็นการลงทุนกับสมาชิกของตนเอง อย่างน้อย**ควรลงทุนเมื่อมีเงินทุนเหลือจากการให้บริการแก่สมาชิกของตนแล้ว**

อีกประเด็นหนึ่งก็คือ **ปัญหาการไม่มีเงินเพียงพอให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก และปันผลเฉลี่ยคืน ซึ่งเกิดจากการปล่อยเงินกู้เกินตัว** โดยสหกรณ์อาจมีเจตนาช่วยเหลือสมาชิกให้สามารถรวมหนี้สินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ มาไว้ที่สหกรณ์แห่งเดียว แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องใช้เงินจำนวนมาก ถ้าพึ่งเงินทุนของสหกรณ์ไม่เพียงพอต้องขอู้จากแหล่งเงินภายนอกทุกเดือนไป จนในที่สุดสหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุนของตนเอง และเมื่อไม่สามารถกู้เงินจากภายนอกได้ ก็เกิดปัญหาสภาพคล่องไม่มีเงินให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกหรือจ่ายปันผลเฉลี่ยคืนได้ และปัญหาที่จะตามมาคือสมาชิกจะเริ่มไปก่อนหน้ากับสถาบันการเงินอื่นหรือเจ้าหน้าที่รายอื่นเพิ่มเติมและผิन्दชำระหนี้ ปัญหานี้ไม่ใช่เพิ่งเกิดขึ้นกับสหกรณ์ เพราะในปี 2540 ก็เคยเกิดปัญหานี้มาก่อนเมื่อครั้งวิกฤติต้มยำกุ้งมาแล้ว แต่สหกรณ์ก็ไม่ได้สรุปบทเรียน ดังนั้นสหกรณ์ควร**ปล่อยเงินกู้โดยคำนึงถึงทุนที่สหกรณ์มีเป็นหลักอย่าปล่อยเกินตัว หรือประชาชนนิยมเกินไป จนสมาชิกขาดวินัยทางการเงิน** ไม่คิดจะออมหรือพึ่งตนเอง คิดแก้ปัญหาเพียงด้วยการกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ

และเรื่องสุดท้าย **การให้เงินกู้แก่สมาชิกควรฝึกรางแผนทางการเงิน เงินกู้จำนวนมาก เช่น กู้สามัญหรือกู้พิเศษควรให้กู้เป็นรายเดือน ไม่ใช่กู้เป็นรายวัน** ซึ่งไม่มีการคิดทบทวนวางแผนมาก่อน รวมทั้งสหกรณ์เองก็ไม่ได้มีการกลั่นกรอง ก่อนจะกู้ควรส่งชำระค่าหุ้นมาเป็นระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้ได้ออมก่อนกู้ หรือฝึกรักการช่วยเหลือตนเองก่อน และควรมีสัดส่วนของหุ้นต่อเงินกู้ที่มากพอสมควร